

Anti-pestprotocol

behorende tot het veiligheidsplan

scholengemeenschap voor:

vmbo

havo

atheneum

gymnasium

school voor

praktijkonderwijs

*Bezoekadres:
Stationslaan 17
9503 CA Stadskanaal*

*Postadres:
Postbus 137
9500 AC Stadskanaal*

*0599 - 631122
staf@ubboemmius.nl*

Anti-pestprotocol
behorende tot het veiligheidsplan

3-11-2016

Besproken en geaccordeerd in de directievergadering van 28 oktober 2016

Inhoud

1. Vooraf	4
2. Pesten en plagen.....	4
Plagen.....	4
Pesten.....	4
3. Voorbeelden van specifiek pestgedrag	5
4. Partijen bij het pestprobleem	5
De gepeste leerling.....	5
De pestende leerling.....	6
De zwijgende middengroep	6
De medewerkers	6
De ouders	6
5. Preventieve aanpak.....	7
De mentor	7
De medewerkers	7
Het beleid.....	7
6. Curatieve aanpak	7
De No-blame aanpak.....	7
Hoe gaat het in zijn werk?	8
Ervaringen met de no blame-aanpak op Ubbo Emmius	8

1. Vooraf

Een van de uitgangspunten van de leerlingbegeleiding op Ubbo Emmius is 'leren en je niet onprettig en onveilig voelen op school, horen bij elkaar.' We spreken hiermee heel duidelijk uit dat we al onze leerlingen een veilig pedagogisch klimaat willen bieden waarin zij zich harmonieus kunnen ontwikkelen en waarin goede leerprestaties en eigen attitudevorming mogelijk zijn. Docenten, onderwijsondersteunend personeel, coördinatoren en schoolleiding bevorderen deze ontwikkeling door het scheppen van een open en prettige werksfeer in de klas en daarbuiten. Het moet voor iedere leerling mogelijk worden om te ervaren dat zijn/haar persoonlijkheid er mag zijn. Er is ruimte voor iedereen om zichzelf te zijn zolang dat niet in strijd is met de afgesproken regels of dat iemands persoonlijke grenzen overschreden worden. "Pesten" is in strijd met onze uitgangspunten en past daarom niet op de scholengemeenschap. Het pestprotocol is geschreven voor de leerlingen, ouders en medewerkers van de school. Het geeft het beleid van de school weer t.a.v. pesten. Het is onderdeel van het Schoolveiligheidsbeleid en als zodanig verbonden met andere onderdelen zoals het beleid t.a.v. schorsing en verwijdering van leerlingen, social media en het beleid t.a.v. ongewenst gedrag (agressie, seksuele intimidatie en geweld). Het beschrijft wat we onder pesten verstaan, hoe pesten voorkomen kan worden en wat de aanpak is als er gepest wordt. Het hoofddoel van het protocol is het voorkomen en bestrijden van pesten door alle betrokkenen duidelijkheid te geven over ieders rol. Daarnaast heeft het een informatieve en verwijzende functie

2. Pesten en plagen

Plagen

We spreken over plagen wanneer de effecten van dat gedrag niet onaangenaam zijn voor anderen. Het gaat dan om een spel, dat door geen van de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend wordt ervaren. Plagen heeft geen nadelige gevolgen voor degene die het ondergaat. De pedagogische waarde van plagen is de speelse wijze van omgaan met "conflictsituaties". Hierdoor ontwikkelen de leerlingen een vaardigheid, die hen later in hun leven van pas komt bij conflicthantering.

Pesten

Op Ubbo Emmius hanteren we de regel dat jij je naar eigen believen mag gedragen, tenzij dat gedrag leidt tot onaangenaam voelen bij jezelf of bij een ander, die door dat gedrag getroffen wordt. En wanneer dat zich voordoet, ben je verplicht met elkaar (en eventueel een derde) om de tafel te gaan zitten om een oplossing te zoeken voor dat onaangenaam voelen. Van 'pesten' is sprake, wanneer het plagen, dat een pedagogische waarde heeft, wel nadelige gevolgen heeft voor degene die het ondergaat. Degene die het ondergaat bepaalt dus of er sprake is van pesten. Wat voor de één een vorm van ongewenst gedrag is, hoeft dat voor de ander niet te zijn. Wat voor de één een grapje of een plagerijtje is, kan door de ander als enorm vervelend of kwetsend ervaren worden. Wat misschien niet

persoonlijk bedoeld is, kan iemand direct raken. Het is daarom nodig om in voorkomende gevallen met elkaar om de tafel te gaan zitten; al dan niet met een derde.

3. Voorbeelden van specifiek pestgedrag

Pesten kan dezelfde vormen van plagen aannemen. Hieronder volgen 5 categorieën met voorbeelden van de genoemde vorm.

Verbaal (bijv. schelden, dreigen, belachelijk maken, uitlachen of een bijnaam geven op basis van lichaamskenmerken, (etnische) afkomst, geloof of seksuele voorkeur of n.a.v. een verkeerd antwoord in de klas, ongewenste sms'jes sturen, via mail of chatprogramma's opmerkingen verspreiden, het gebruiken van mobiele telefoons of websites met de bedoeling iemand zwart te maken door het verzenden van opmerkingen en /of foto's of filmpjes)

Fysiek (bijv. trekken, duwen, spugen, schoppen, slaan, laten struikelen, krabben, bijten, aan de haren trekken)

Intimidatie (bijv. een leerling achterna blijven lopen of ergens opwachten, iemand in de val laten lopen, de doorgang versperren of klemzetten tussen de fietsen, dwingen om bezit af te geven of geld of andere zaken mee naar school te nemen; seksuele intimidatie)

Isolatie (bijv. uitsluiten door een klasgenoot voortdurend duidelijk maken dat hij / zij niet gewenst is, doodzwijgen)

Stelen of vernielen van bezittingen (bijv. afpakken, beschadigen en kapotmaken van spullen)

4. Partijen bij het pestprobleem

In het geval van pesten worden meerdere partijen betrokken: de gepeste leerling(en), de pestende leerling(en), de zwijgende middengroep, het personeel en de ouders. Om het pesten zowel in preventieve zin als in curatieve zin aan te pakken is het nodig dat alle partijen betrokken worden bij de uitvoering van het beleid. We spreken dan van een vijfsporen aanpak.

De gepeste leerling

Leerlingen die gepest worden hebben vaak andere interesses dan de meeste leeftijdgenoten of ze doen dingen anders. Ze zijn goed in vakgebieden of juist niet. Veel leerlingen die gepest worden hebben een beperkte weerbaarheid. Ze zijn niet in staat daadwerkelijk actie te ondernemen tegen het pesten en stralen dat ook uit. Vaak zijn ze angstig en onzeker in een groep en durven ze weinig of niets te zeggen,

omdat ze bang zijn afgewezen te worden. Deze angst en onzekerheid worden verder versterkt door het ondervonden pestgedrag, waardoor de gepeste leerling in een vicieuze cirkel komt waar hij zonder hulp zeker niet uit komt. Gepeste leerlingen voelen zich vaak eenzaam, hebben in de omgeving waarin zij gepest worden geen vrienden om op terug te vallen en kunnen soms beter met volwassenen opschieten dan met hun leeftijdgenoten. Jongens die worden gepest behoren bijna nooit tot de motorisch sterk ontwikkelde leerlingen.

De pestende leerling

Pestende leerlingen zijn vaak fysiek en /of verbaal sterker dan de gepeste leerling. Meisjes pesten in drie kwart van de gevallen door middel van psychisch geweld (buitensluiten, roddelen) en voor de rest door middel van fysiek geweld. Bij jongens is het net andersom: in driekwart van de gevallen door middel van fysiek geweld en voor de rest door middel van psychisch geweld. Pestende leerlingen stellen zich vaak agressief op en reageren dan met dreiging van geweld of de indirecte inzet van geweld. Ze lijken populair te zijn in een klas, maar dwingen hun populariteit in de groep af door te laten zien hoe sterk ze zijn en wat ze allemaal durven. Agressieve pestende leerlingen zijn niet alleen fysiek sterker dan de rest van de klas, ze hebben ook vaak een slecht ontwikkeld empathisch (invoelend) vermogen, zijn impulsief en domineren graag andere kinderen. Een pestende leerling heeft niet geleerd zijn agressie op een andere manier te uiten dan door het ongewenste pestgedrag te vertonen. Ook pestende leerlingen hebben op de langere termijn last van hun pestgedrag. Door hun verkeerde en vooral beperkte sociale vaardigheden hebben ze vaak moeite om een vriendschap op te bouwen en te onderhouden op andere gronden dan die van macht en het delen in die macht. Pestende leerlingen maken geen normale sociale ontwikkeling door met alle gevolgen van dien ook voor henzelf.

De zwijgende middengroep

De meeste leerlingen zijn niet direct betrokken bij het actief pesten. Sommigen behouden enige afstand en andere leerlingen doen, uit angst of uit berekening, mee. Dit zijn de zogenaamde 'meelopers'. Er zijn ook leerlingen die niet merken dat er gepest wordt. Heel af en toe durft een leerling of een klein groepje leerlingen het op te nemen voor de gepeste leerling. Het specifieke kenmerk van een meeloper is de grote angst om zelf slachtoffer te worden. Maar het komt ook voor dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en denken daardoor op de populariteit van de pestende leerling in kwestie mee te liften.

De medewerkers

Pesten is vaak een goed bewaard groepsgeheim: veel leerlingen weten dat in de groep wordt gepest, toch durft niemand het aan docent of ouder te vertellen. De medewerkers weten dus ook vaak niet dat er in de groep wordt gepest. En zien ze ongewenst gedrag, dan wordt het lang niet altijd als pesten geïnterpreteerd.

De ouders

Wanneer leerlingen worden gepest, durven ze dit in de meeste gevallen niet aan hun ouders te vertellen. Ze kunnen bang zijn dat hun ouders naar school gaan, het aan de mentor/mentrix vertellen en dat deze het verkeerd aanpakt. Ze schamen zich vaak dat hen dit overkomt. Soms denken ze dat ze het gedrag van de pestende leerling zelf hebben uitgelokt en het dus verdienen gepest te worden.

5. Preventieve aanpak

De mentor

De mentor speelt een belangrijke rol in het tot stand brengen van een veilig klassenklimaat vanaf de allereerste kennismaking. In klas 1 is in de introductieweek in augustus / september een uitgebreid programma waarin de leerlingen elkaar leren kennen. De nadruk ligt op het goed leren omgaan met elkaar.

Na de introductie wordt in de wekelijkse mentorlessen verder aandacht besteed aan het sociale klimaat door middel van o.a. klassengesprekken en gezamenlijke opdrachten. Ook tijdens de dagopeningen wordt aandacht besteed aan normen en waarden.

De medewerkers

Het voorbeeldgedrag van de docent in de les en van de medewerkers van de school is belangrijk. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar acceptatie van verschillen wordt aangemoedigd, waar ruzies niet met geweld worden opgelost, maar uitgesproken, waar leerlingen gerespecteerd worden in hun eigenheid, waar agressief gedrag niet wordt geaccepteerd en waar docenten, onderwijsondersteunend personeel, en schoolleiding duidelijk stelling nemen tegen dergelijke gedragingen.

Het beleid

Het is belangrijk om het antipestbeleid, een onderdeel van Schoolveiligheidsbeleid, bij leerlingen, ouders en personeel bekend te maken. Het antipestbeleid is toegankelijk door er naar te verwijzen in de schoolgids en het te publiceren op de website. Het is onderdeel van de beleidscyclus van de school waardoor het regelmatig geëvalueerd en eventueel bijgesteld wordt.

6. Curatieve aanpak

De mentor

De mentor is de spil in de begeleiding van de leerlingen. Mocht een leerling gepest worden dan kan hij dat melden bij zijn mentor. Daarnaast beschikt iedere locatie over vertrouwenspersonen en een anti-pestcoördinator waar de leerling het probleem kan melden. Gezamenlijk wordt dan gekeken wat het beste kan worden gedaan. In sommige gevallen wordt de schoolpsycholoog of orthopedagoog ingeschakeld.

De No-blame aanpak

In met name Engelstalige landen boekt men goede resultaten met deze methode. In Nederland is de aanpak nog relatief onbekend. Op Ubbo Emmius wordt de no blame-aanpak sinds twee jaar steeds vaker toegepast, door de schoolpsycholoog of orthopedagoog en de mentor. Door het effectonderzoek

in met name het buitenland en de eigen ervaringen van onze school tot nu toe, is besloten om de methode in te voeren als hulpmiddel bij pesten en vormt het uiteindelijk de basis voor het pestprotocol.

Hoe gaat het in zijn werk?

Het eerste gesprek is met de gepeste leerling alleen en de gespreksvoerder (mentor of schoolpsycholoog). De leerling vertelt over zijn ervaringen en gevoelens en geeft aan wie er pesten, wie de meelopers zijn en van welke leerlingen hij of zij eventueel nog wel steun zou kunnen verwachten. Het tweede gesprek is met een groepje van zes tot acht leerlingen, onder wie de pesters, de meelopers, neutrale leerlingen en eventuele sympathisanten. De gepest leerling zelf is er niet bij aanwezig. In dit gesprek worden geen schuldigen aangewezen, maar vertelt de gespreksvoerder over de gevoelens van de gepeste leerling en vraagt aan de aanwezige leerlingen hoe de gepeste te helpen, oplossingen te bedenken. Elke leerling krijgt individueel de beurt en vertelt haar of zijn idee. De gespreksvoerder schrijft achter elke naam de voorgenomen actie van de leerling.

Na een week volgt een rondje gesprekken met alle leerlingen apart en ook afzonderlijk met de gepeste leerling en er wordt nagegaan wat er met van de voorgenomen oplossingen is terechtgekomen. Na drie weken wordt dit herhaald.

De gespreksleider heeft een uitnodigende, bevestigende en accepterende houding.

Ervaringen met de no blame-aanpak op Ubbo Emmius

Vaak zien we dat de pesters erg gespannen zijn in het eerste gesprek als ze horen over welke leerling het gaat. Ze verwachten als het ware dat ze er van langs krijgen. Juist het tegenovergestelde gebeurt; ze mogen oplossingen aandragen en worden hiervoor (verbaal) beloond. Van daaruit is de medewerking om te stoppen met het pesten juist extra groot.

Meestal zie je wel dat een echte pester zelf ook problemen heeft. De leerling heeft zelf een pestverleden of heeft bijvoorbeeld een thuissituatie die conflictueus is. Het is niet zelden dat na deze gesprekken er ook begeleiding georganiseerd wordt voor de pester.

Daarnaast zie je ook dat de gepeste leerling kenmerken heeft die vaak terugkomen; aangeleerde hulpeloosheid, tekorten op sociaal gebied of er is sprake van een stoornis zoals Pdd-nos of ADHD. Ook dan is er naast deze aanpak begeleiding nodig. De no-blame-aanpak zorgt ervoor dat er een minimale bereidheid is in een groep om een leerling met rust te laten en ook dat er begrepen en gevoeld wordt dat het slecht gaat met de gepeste leerling.

 Veld bijwerken

